

Copyright © by Difin SA
Warszawa 2014

Wszelkie prawa zastrzeżone. Kopiowanie, przedrukowywanie i rozpowszechnianie całości lub fragmentów niniejszej pracy bez zgody wydawcy zabronione.

Książka ta jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, abyś przestrzegał praw, jakie im przysługują. Jej zawartość możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A kopiując jej część, rób to jedynie na użytek osobisty. Szanujmy cudzą własność i prawo.

Redakcja naukowa: dr Paweł Bała

Recenzja:

prof. nadzw. dr hab. Mirosław Minkina

Dyrektor Instytutu Nauk Społecznych i Bezpieczeństwa Uniwersytetu
Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach

Redaktor prowadzący: Renata Fleszar

Korekta: Małgorzata Kryska-Mosur

ISBN 978-83-7930-303-8

Difin SA

Warszawa 2014

00-768 Warszawa, ul. F. Kostrzewskiego 1

tel. 22 851 45 61, 851 45 62

fax 22 841 98 91

Księgarnie internetowe Difin:

www.ksiegarnia.difin.pl, www.ksiegarniasgh.pl

Skład i łamanie: DTP Service

Warszawa, tel. (22) 663 47 67

Wydrukowano w Polsce

Spis treści

Wykaz najczęściej stosowanych skrótów	11
Wprowadzenie	13
Rozdział 1. Ustrojowe regulacje obronności Rzeczypospolitej Polskiej	15
1.1. Władza ustawodawcza	16
1.1.1. Sejm i Senat a kwestia obronności państwa	16
1.1.2. Rola Sejmu w decydowaniu o stanie wojny i o zawarciu pokoju ..	19
1.2. Władza wykonawcza	22
1.2.1. Prezydent RP a obronność państwa	23
1.2.2. Prezydent RP a Naczelny Dowódca Sił Zbrojnych	29
1.2.3. Kompetencje Prezydenta RP dotyczące użycia jednostek Sił Zbrojnych	30
1.2.4. Rada Ministrów i jej kompetencje w dziedzinie obronności i bezpieczeństwa	33
1.2.5. Minister Obrony Narodowej i jego kompetencje w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa	36
1.3. Ustrojowe podstawy funkcjonowania Sił Zbrojnych RP	38
Rozdział 2. Ustrój i organizacja sądownictwa wojskowego	51
2.1. Kompetencje sądów wojskowych	51
2.2. Struktura sądów wojskowych	53
2.3. Samorząd sędziowski i organy sądów	55
2.4. Sędziowie sądów wojskowych	57
2.4.1. Aspekt formalny zasady niezawisłości sędziowskiej	59
2.4.1.1. Szczególny tryb powoływania	59
2.4.1.2. Immunitet sędziowski i odpowiedzialność dyscyplinarna	60
2.4.1.3. Status materialny	63
2.4.1.4. Apolityczność	64

2.4.1.5. Zakaz <i>incompatibilitas</i>	65
2.4.1.6. Sposób opróżniania stanowiska	66
2.4.1.7. Nieprzenoszalność	67
2.4.1.8. Przejście w stan spoczynku	67
2.4.2.2. Aspekt merytoryczny zasady niezawisłości sędziowskiej	68
2.5. Prawa i obowiązki sędziów sądów wojskowych	69
2.6. Sąd Najwyższy	69
2.6.1. Organy Sądu Najwyższego	70
2.6.1.1. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego	71
2.6.1.2. Prezesi Sądu Najwyższego	71
2.6.1.3. Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego ...	72
2.6.1.4. Zgromadzenie Sędziów Izby Sądu Najwyższego	72
2.6.1.5. Kolegium Sądu Najwyższego	73
2.6.1.6. Sędziowie Sądu Najwyższego	74
Rozdział 3. Obrona cywilna	78
3.1. Pojęcie i cel obrony cywilnej	78
3.2. Formacje obrony cywilnej	79
3.3. Organizacja obrony cywilnej	80
3.4. Służba w obronie cywilnej w czasie pokoju	81
3.4.1. Obowiązki związane ze służbą w obronie cywilnej	81
3.4.2. Zakres podmiotowy służby cywilnej	81
3.4.3. Wyłączenia podmiotowe ze służby w obronie cywilnej	82
3.4.4. Powołanie i przeznaczenia do obrony cywilnej	84
3.4.5. Poborowi	85
3.4.5.1. Obowiązki poborowych	85
3.4.5.2. Czas trwania służby w obronie cywilnej. Ratownicy w służbie cywilnej	86
3.4.6. Szkolenie w obronie cywilnej – charakterystyka	87
3.4.6.1. Czas szkolenia	87
3.4.6.2. Ćwiczenia w trakcie szkolenia	87
3.5. Obrona cywilna w czasie wojny	88
3.6. Wyróżnienia w obronie cywilnej	89
3.7. Kary w obronie cywilnej	90
3.7.1. Kary dyscyplinarne	90
3.7.2. Uchylenie kary	90
3.8. Świadczenia w obronie cywilnej	91
3.8.1. Świadczenia dodatkowe	91

3.8.2. Wynagrodzenie	92
3.8.3. Opieka zdrowotna	92
3.8.4. Odszkodowanie	93
3.9. Odpowiedzialność materialna	94
3.10. Podsumowanie	94
Rozdział 4. Regulacje stanów nadzwyczajnych	98
4.1. Stan wojenny	99
4.1.1. Przesłanki zastosowania	99
4.1.2. Tryb wprowadzenia stanu wojennego	100
4.1.3. Kontrola decyzji o wprowadzeniu stanu wojennego	102
4.1.4. Zasięg terytorialny i czas trwania stanu wojennego	102
4.1.5. Zakończenie stanu wojennego	103
4.1.6. Zasady działania organów władzy publicznej	103
4.1.7. Zakres ograniczeń praw i wolności człowieka i obywatela	106
4.1.8. Rozporządzenie z mocą ustawy w czasie stanu wojennego	107
4.2. Stan wyjątkowy	108
4.2.1. Przesłanki zastosowania	108
4.2.2. Tryb wprowadzenia stanu wyjątkowego	109
4.2.3. Kontrola decyzji o wprowadzeniu stanu wyjątkowego	111
4.2.4. Zasięg terytorialny i czas trwania stanu wyjątkowego	111
4.2.5. Zakończenie stanu wyjątkowego	112
4.2.6. Zasady działania organów władzy publicznej	113
4.2.7. Zakres ograniczeń praw i wolności człowieka i obywatela	114
4.3. Stan klęski żywiołowej	115
4.3.1. Tryb wprowadzenia stanu klęski żywiołowej	116
4.3.2. Kontrola decyzji o wprowadzeniu stanu klęski żywiołowej	116
4.3.3. Zasięg terytorialny i czas trwania stanu klęski żywiołowej	117
4.3.4. Zakończenie stanu klęski żywiołowej	117
4.3.5. Zasady działania organów władzy publicznej	118
4.3.5.1. Kompetencje wójta	118
4.3.5.2. Kompetencje starosty	119
4.3.5.3. Kompetencje wojewody	119
4.3.5.4. Kompetencje ministra kierującego działaniami nadzwyczajnymi	120
4.3.5.5. Kompetencje Ministra Obrony Narodowej	120
4.3.6. Inne siły i środki zobowiązane uczestniczyć w działaniach na rzecz zapobiegania skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia	121
4.3.7. Zakres ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela	121

Rozdział 5. Organizacja i funkcjonowanie wojskowych oddziałów gospodarczych, z uwzględnieniem aspektów prawnych związanych z zarządzaniem	125
5.1. Zagadnienie wstępne	125
5.2. Wojskowy oddział gospodarczy jako jednostka budżetowa	128
5.2.1. Aspekty prawne gospodarki finansowej WOG	130
5.2.2. Prowadzenie rachunkowości WOG	132
5.2.3. Planowanie i wykonywanie budżetu WOG	133
5.2.4. Sprawozdawczość budżetowa i finansowa WOG	135
5.2.5. Audyt wewnętrzny WOG	136
5.2.6. Kontrola zarządcza w WOG	136
5.2.7. Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych	138
5.3. Wojskowy oddział gospodarczy jako podmiot zamawiający dostawy i usługi dla jednostek wojskowych	143
5.4. Wojskowy oddział gospodarczy jako jednostka wojskowa i organ administracji publicznej	147
5.5. Wojskowy oddział gospodarczy jako pracodawca	151
5.6. Podsumowanie	156
Rozdział 6. Duszpasterstwo wojskowe w siłach zbrojnych RP	161
6.1. Rozwój duszpasterstwa wojskowego w polskich siłach zbrojnych	161
6.2. Gwarancje prawne sprawowania opieki duszpasterskiej nad żołnierzami przez Kościół Rzymskokatolicki w polskich siłach zbrojnych	165
6.3. Gwarancje prawne sprawowania opieki duszpasterskiej nad żołnierzami przez inne kościoły i związki wyznaniowe w polskich siłach zbrojnych	171
6.4. Instytucjonalnie zorganizowane duszpasterstwa w polskich siłach zbrojnych	179
Rozdział 7. Obywatelski obowiązek obrony i inne obowiązki związane z obronnością, a administracja rezerwami osobowymi	186
7.1. Administracja rezerw osobowych	187
7.2. Służba wojskowa	197
7.3. Służba w jednostkach zmilitaryzowanych	215
7.4. Świadczenia na rzecz obrony	218
Rozdział 8. Stosunek służbowy żołnierzy	230
8.1. Istota stosunku służbowego w Siłach Zbrojnych RP	230

8.2. Warunki formalne nabycia statusu żołnierza zawodowego	234
8.3. Obowiązek poświęcenia służbie i wyrzeczenia żołnierza	238
8.4. Żołnierze zawodowi jako kadra zawodowa Sił Zbrojnych	240
8.5. Zdolność fizyczna i psychiczna do pełnienia zawodowej służby wojskowej	243
8.6. Predyspozycje psychologiczne stawiane w służbie wojskowej	249
8.7. Przydział służbowy żołnierza	250

Rozdział 9. Zabezpieczenie społeczne żołnierzy i ich rodzin, świadczenia socjalne, ubezpieczenie zdrowotne

9.1. Zabezpieczenie społeczne żołnierzy i ich rodzin	255
9.2. Emerytura wojskowa	261
9.3. Wojskowa renta inwalidzka	266
9.4. Ustalenie prawa do zaopatrzenia społecznego	267
9.5. Świadczenia socjalne	272
9.6. Prawo do umieszczenia w domu emeryta wojskowego	274
9.7. Wojskowa renta rodzinna	275
9.8. Zasiłek pogrzebowy	277
9.9. Dodatek pielęgnacyjny i dodatek dla sierot zupełnych	277
9.10. Ubezpieczenie zdrowotne	278

Rozdział 10. Dopuszczalność użycia siły zbrojnej w stosunkach międzynarodowych w świetle prawa międzynarodowego publicznego

10.1. Delegalizacja użycia siły zbrojnej – rys historyczny	284
10.2. Użycie siły zbrojnej w obowiązującym stanie prawnym	287
10.2.1. Zakaz użycia siły militarnej	287
10.3. Wyjątki od zakazu użycia siły zbrojnej	290
10.3.1. Prawo do samoobrony	290
10.3.2. Użycie siły zbrojnej na podstawie upoważnienia Rady Bezpieczeństwa	296
10.4. Dopuszczalność użycia siły militarnej w przypadkach niewymienionych w Karcie Narodów Zjednoczonych	299
10.4.1. Problem legalności interwencji humanitarnej	299
10.4.2. Kwestia legalności użycia siły militarnej w kontekście prawa samostanowienia	301

Rozdział 11. Dyscyplina wojskowa i odpowiedzialność karna żołnierzy

11.1. Dyscyplina wojskowa w świetle nowej regulacji ustawowej	305
11.1.1. Istota dyscypliny wojskowej	306

11.1.2.	Przełożony i żołnierz starszy stopniem – ich ustawowe obowiązki oraz rola w umacnianiu dyscypliny wojskowej oraz reagowanie na zachowania naruszające tę dyscyplinę ...	308
11.1.3.	Istota odpowiedzialności dyscyplinarnej. Zasady i tryb ponoszenia przez żołnierzy odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz sankcje za naruszenie przepisów ustawy o dyscyplinie wojskowej	310
11.2.	Odpowiedzialność karna żołnierzy	316
11.2.1.	Uregulowania prawne	316
11.2.2.	Zasady ogólne	317
11.2.3.	Kary i środki karne stosowane wobec żołnierzy	321
11.2.4.	Czyny zabronione stanowiące podstawowe typy przestępstw ..	327
11.2.4.1.	Przestępstwa przeciwko obowiązkowi pełnienia służby wojskowej	327
11.2.4.2.	Przestępstwa przeciwko zasadom dyscypliny wojskowej	332
11.2.4.3.	Przestępstwa przeciwko zasadom postępowania z podwładnymi	341
11.2.4.4.	Przestępstwa przeciwko zasadom obchodzenia się z uzbrojeniem i uzbrojonym sprzętem wojskowym	344
11.2.4.5.	Przestępstwa przeciwko zasadom pełnienia służby ..	346
11.2.4.6.	Przestępstwa przeciwko mieniu wojskowemu	348